

Põhisõnumid esmatasandi arstiabis retsepte välja kirjutavatele isikutele

Kasvav antibiootikumiresistentsus ohustab antibiootikumide tõhusust praegu ja tulevikus

Antibiootikumiresistentsus on Euroopas järjest tõsisem rahvatervise probleem [1, 2]. Sel ajal kui antibiootikumiresistentsete bakterite põhjustatud nakkuste arv tõuseb, on uute antibiootikumide väljatöötamine vähetõotav; niisiis on väljavaated tõhusa antibiootikumravi kättesaadavusele tulevikus nukrad [3, 4].

Antibiootikumiresistentsete bakterite hulga suurenemist saab ohjeldada piiratud ja õige antibiootikumide kasutamise edendamisega esmatasandi arstiabi patsientidel

Kokkupuude antibiootikumidega on seotud antibiootikumiresistentsuse avaldumisega [5–8]. Populatsioonis tarvitavate antibiootikumide hulk ja nende tarvitamise viis mõjutavad antibiootikumiresistentsuse tekkimist [9, 10].

Mitme Euroopa riigi kogemused näitavad, et ambulatoorsetele patsientidele antibiootikumide väljakirjutamise vähendamisega kaasneb antibiootikumiresistentsuse vähenemine [10–12].

Esmatasandi tervishoius kirjutatakse välja ligikaudu 80% kuni 90% kõikidest antibiootikumide retseptidest, peamiselt hingamisteede nakkuste esinemisel [9, 14, 15].

Tõendid näitavad, et hingamisteede nakkuse puhul ei ole tihti antibiootikume vaja [16–18] ja patsiendi immuunsüsteem suudab haigustekitajate vastu võidelda.

On teatud riskiteguritega patsiente, näiteks kroonilise obstruktiivse kopsuhaiguse (KOK) raskete ägenemiste ja suurenenud rögaeritusega patsiendid, kellele on vaja antibiootikume välja kirjutada [19, 20].

Tarbetu antibiootikumide määramine esmatasandi arstiabis on paljudest teguritest tingitud nähtus, kuid peamiselt on see tingitud sümptomite vale tõlgendamise, diagnostilise ebamäärasuse ja patsiendi ootuste tajumisega [14, 21].

Kõige olulisem on patsiendiga suhtlemine

Uuringud näitavad, et esmatasandi tervishoius sõltub patsiendi rahulolu rohkem meeldivast suhtlemisest kui antibiootikumi retsepti saamisest [22–24]. Antibiootikumi väljakirjutamine ülemiste hingamisteede ägedate nakkuste raviks ei vähenda kordusvisiitide osakaalu [25].

Professionaalne meditsiiniline nõuanne mõjutab patsiendi ootusi ja suhtumist oma haigusesse, samuti arvamust, et ta vajab antibiootikumi, eriti kui patsiendile seletatakse, kuidas haigus võib kulgeda, milline on reaalne paranemisaeg ja kuidas haigusega toime tulla [26].

Esmatasandi arstiabis retsepte väljastavad arstid ei pea varuma lisaega selliste konsultatsioonide jaoks, kus pakutakse alternatiive antibiootikumi määramisele. Uuringud näitavad, et seda jõuab teha keskmise kestvusega konsultatsioonil, samal ajal säilib patsientide rahulolu [14, 27, 28].

Viited:

- [1] - [European Antimicrobial Resistance Surveillance System. EARSS Annual Report 2007. Bilthoven, Netherlands: National Institute for Public Health and the Environment, 2008.](#)
- [2] - Cars O, Högberg LD, Murray M, Nordberg O, Sivaraman S, Lundborg CS, So AD, Tomson G. Meeting the challenge of antibiotic resistance. *BMJ* 2008;337:a1438. doi: 10.1136/bmj.a1438.
- [3] - Finch R. Innovation - drugs and diagnostics. *J Antimicrob Chemother* 2007;60(Suppl 1):i79-82.
- [4] - Boucher HW, Talbot GH, Bradley JS, Edwards JE, Gilbert D, Rice LB, Scheld M, Spellberg B, Bartlett J. Bad bugs, no drugs: no ESCAPE! An update from the Infectious Diseases Society of America. *Clin Infect Dis* 2009;48(1):1-12.
- [5] - [Malhotra-Kumar S, Lammens C, Coenen S, Van Herck K, Goossens H. Effect of azithromycin and clarithromycin therapy on pharyngeal carriage of macrolide-resistant streptococci in healthy volunteers: a randomised, double-blind, placebo-controlled study. *Lancet* 2007;369\(9560\):482-90.](#)
- [6] - Donnan PT, Wei L, Steinke DT, Phillips G, Clarke R, Noone A, Sullivan FM, MacDonald TM, Davey PG. Presence of bacteriuria caused by trimethoprim resistant bacteria in patients prescribed antibiotics: multilevel model with practice and individual patient data. *BMJ* 2004;328(7451):1297-301.

- [7] - Hillier S, Roberts Z, Dunstan F, Butler C, Howard A, Palmer S. Prior antibiotics and risk of antibiotic-resistant community-acquired urinary tract infection: a case-control study. *J Antimicrob Chemother* 2007;60(1):92-9.
- [8] - London N, Nijsten R, Mertens P, v d Bogaard A, Stobberingh E. Effect of antibiotic therapy on the antibiotic resistance of faecal *Escherichia coli* in patients attending general practitioners. *J Antimicrob Chemother* 1994;34(2):239-46.
- [9] - Goossens H, Ferech M, Vander Stichele R, Elseviers M; ESAC Project Group. Outpatient antibiotic use in Europe and association with resistance: a cross-national database study. *Lancet* 2005;365(9459):579-87.
- [10] - Guillemot D, Carbon C, Balkau B, Geslin P, Lecoœur H, Vauzelle-Kervroëdan F, Bouvenot G, Eschwège E. Low dosage and long treatment duration of beta-lactam: risk factors for carriage of penicillin-resistant *Streptococcus pneumoniae*. *JAMA* 1998;279(5):365-70.
- [11] - Butler CC, Dunstan F, Heginbotham M, Mason B, Roberts Z, Hillier S, Howe R, Palmer S, Howard A. Containing antibiotic resistance: decreased antibiotic-resistant coliform urinary tract infections with reduction in antibiotic prescribing by general practices. *Br J Gen Pract* 2007;57(543):785-92.
- [12] - Goossens H, Coenen S, Costers M, De Corte S, De Sutter A, Gordts B, Laurier L, Struelens MJ. Achievements of the Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee (BAPCOC). *Euro Surveill* 2008;13(46):pii=19036.
- [13] - Sabuncu E, David J, Bernède-Bauduin C, Pépin S, Leroy M, Boëlle PY, Watier L, Guillemot D. Significant reduction of antibiotic use in the community after a nationwide campaign in France, 2002-2007. *PLoS Med* 2009;6(6):e1000084.
- [14] - Cals JWL, Butler CC, Hopstaken RM, Hood K, Dinant GJ. Effect of point of care testing for C reactive protein and training in communication skills on antibiotic use in lower respiratory tract infections: cluster randomised trial. *BMJ* 2009 May 5;338:b1374. doi: 10.1136/bmj.b1374.
- [15] - Wise R, Hart T, Cars O, Streulens M, Helmuth R, Huovinen P, Sprenger M., Antimicrobial resistance. Is a major threat to public health. *BMJ* 1998;317(7159):609-10.
- [16] - Butler CC, Hood K, Verheij T, Little P, Melbye H, Nuttall J, Kelly MJ, Mölsted S, Godycki-Cwirko M, Almirall J, Torres A, Gillespie D, Rautakorpi U, Coenen S, Goossens H. Variation in antibiotic prescribing and its impact on recovery in patients with acute cough in primary care: prospective study in 13 countries. *BMJ* 2009;338:b2242.
- [17] - Smucny J, Fahey T, Becker L, Glazier R. Antibiotics for acute bronchitis. *Cochrane Database Syst Rev* 2004;(4):CD000245.
- [18] - Spurling GK, Del Mar CB, Dooley L, Foxlee R. Delayed antibiotics for respiratory infections. *Cochrane Database Syst Rev* 2007;(3):CD004417.
- [19] - Puhan MA, Vollenweider D, Latshang T, Steurer J, Steurer-Stey C. Exacerbations of chronic obstructive pulmonary disease: when are antibiotics indicated? A systematic review. *Respir Res* 2007 Apr 4;8:30.
- [20] - Puhan MA, Vollenweider D, Steurer J, Bossuyt PM, Ter Riet G. Where is the supporting evidence for treating mild to moderate chronic obstructive pulmonary disease exacerbations with antibiotics? A systematic review. *BMC Med*. 2008 Oct 10;6:28.
- [21] - Akkerman AE, Kuyvenhoven MM, Wouden JC van der, Verheij TJM. Determinants of antibiotic overprescribing in respiratory tract infections in general practice. *J Antimicrob Chemother* 2005;56(5):930-6.
- [22] - Butler CC, Rollnick S, Pill R, Maggs-Rapport F, Stott N. Understanding the

culture of prescribing: qualitative study of general practitioners' and patients' perceptions of antibiotics for sore throats. *BMJ* 1998;317(7159):637-42.

[23] - Kallestrup P, Bro F. Parents' beliefs and expectations when presenting with a febrile child at an out-of-hours general practice clinic. *Br J Gen Pract* 2003;53(486):43-4.

[24] - Macfarlane J, Holmes W, Macfarlane R, Britten N. Influence of patients' expectations on antibiotic management of acute lower respiratory tract illness in general practice: questionnaire study. *BMJ* 1997;315(7117):1211-4.

[25] - Li J, De A, Ketchum K, Fagnan LJ, Haxby DG, Thomas A. Antimicrobial prescribing for upper respiratory infections and its effect on return visits. *Fam Med* 2009;41(3):182-7.

[26] - Rutten G, Van Eijk J, Beek M, Van der Velden H. Patient education about cough: effect on the consulting behaviour of general practice patients. *Br J Gen Pract* 1991; 41(348):289-92.

[27] - Cals JW, Scheppers NAM, Hopstaken RM, Hood K, Dinant GJ, Goettsch H, Butler CC. Evidence based management of acute bronchitis; sustained competence of enhanced communication skills acquisition in general practice. *Patient Educ Couns* 2007;68(3):270-8.

[28] - Welschen I, Kuyvenhoven MM, Hoes AW, Verheij TJM. Effectiveness of a multiple intervention to reduce antibiotic prescribing for respiratory tract symptoms in primary care: randomised controlled trial. *BMJ* 2004; 329(7463):431-3.